

Ex/Sans/PG/4.1F/95/2018

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2018

(2nd Year, 4th Semester)

SANSKRIT

Course : XVI / F

[Inferential Relation (A)]

Full Marks : 30

Time : Two Hours

The figures in the margin indicate full marks.

सर्वे प्रश्नाः सुरगिरा नागरीलिप्या च समाधेयाः।

१। अधोलिखितेषु प्रश्नेषु चतुष्टयं समाधेयम्। 5×4=20

(क) साध्याभाववदवृत्तित्वम् इत्यत्र 'अवृत्तित्वम्' इति पदं व्याख्यायताम्।

(ख) भावाभावसाध्यकस्थले साध्याभावाधिकरणत्वं केन रूपेण कीदृशसंबन्धेन च ग्राह्यं तत् परिष्क्रियताम्।

(ग) घटत्वात्यन्ताभाववान् पटत्वाद्-इत्यत्र व्याप्तिपञ्चक-मतानुसारेण अव्याप्तिर्निराक्रियताम्।

(घ) अयं कपिसंयोगी एतद्वृक्षत्वाद् इत्यत्र व्याप्तिपञ्चक-मतानुसारेणाव्याप्तिर्निराक्रियताम्।

(ङ) 'वृत्तिश्च हेतुतावच्छेदकसंबन्धेन विवक्षणीया' इति माथुरीग्रन्थः सप्रसङ्गमालोच्यताम्।

[Turn over]

[2]

२। दश प्रश्नाः समाधेयाः —

1×10=10

- (क) व्याप्तिनिरूपणे का सङ्गतिर्वर्तते ?
- (ख) 'न कर्मधारयान्...' इत्यनुशासने कर्मधारयशब्देन किं बोध्यते ?
- (ग) अनुमितेः इतरभेदानुमापकस्य अनुमानस्य आकार उच्यताम्।
- (घ) अनुमानप्रामाण्यप्रतिपादकम् अनुमितिस्थलमुच्यताम्।
- (ङ) 'अनुमितिहेतुव्याप्तिज्ञाने' इति पदस्य सविग्रहः समासो लिख्यताम्।
- (च) 'अनुमितिहेतु'शब्दस्य कोऽर्थः ?
- (छ) केचित्पक्षे 'अनुमितिहेतुव्याप्तिज्ञाने' इत्यस्य सविग्रहसमासः लिख्यताम् ?
- (ज) व्याप्तौ उपपादकत्वमित्यस्य कोऽर्थः ?
- (झ) व्याप्तिः कथं अनुमित्यात्मकज्ञानस्य ज्ञानप्रयोजिका भवति ?
- (ञ) 'व्याप्तिज्ञाने' इत्यत्र सप्तम्यर्थः कः ?
- (ट) नञ्द्वयोपादानस्य किं तात्पर्यम् ?